

УДК 343.1

*О. В. Дерев'янюк**здобувач кафедри кримінального права
Національної академії внутрішніх справ*

ЕВОЛЮЦІЯ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ МАЛОЛІТНЬОЇ ДИТИНИ ДЛЯ ЗАЙНЯТТЯ ЖЕБРАЦТВОМ

В умовах загострення проблем, пов'язаних із загальним зниженням рівня життя й неналежним контролем у родині, лібералізацією та комерціалізацією моралі, діти дедалі частіше використовуються дорослими особами як спосіб для реалізації своїх кримінальних інтересів. Останнім часом особливе занепокоєння викликає розповсюджене використання малолітніх дітей, навіть немовлят, для зайняття жебрацтвом, що й спонукало законодавця до доповнення Кримінального кодексу (далі – КК) України статтею 150-1, якою встановлена відповідальність за використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом. Але питання кримінальної відповідальності за використання малолітньої дитини для зайняття жебрацтвом у теорії кримінального права України сьогодні є малодослідженим.

Проблеми, пов'язані із забезпеченням прав і свобод дітей, вивчали С.М. Абельцев, Ю.М. Антонян, О.М. Балакірева, М.І. Блум, В.В. Вітвицька, Л.С. Волинець, І.М. Даньшин, В.О. Іващенко, О.М. Костенко, Л.М. Кривоченко, Г.В. Лактіонова, А.В. Ландіна, В.А. Ломако, Г.М. Мінковський, В.О. Навроцький, В.К. Негоденко, А.П. Пермінова, О.П. Петрашук, Ю.Є. Пудовчикін, О.П. Рябчинська, Г.В. Ткаченко, А.П. Тузов, Н.С. Юзікова та інші.

Незважаючи на недовгочасність практичного застосування ст. 150-1 КК України, вже виявилися її певні недоліки змістового і структурного характеру, що були допущені законодавцем у процесі розробки й прийняття і які зумовлюють необхідність доктринального тлумачення та роз'яснення, вироблення науково обґрунтованих пропозицій, спрямованих на її вдосконалення, які мають ґрунтуватися на серйозному науково-теоретичному осмисленні й певних напрацюваннях практики. Під час дослідження будь-якого питання не можна ігнорувати вітчизняний історичний досвід законотворчої діяльності

Саме тому метою статті є з'ясування особливостей еволюції кримінально-правового регулювання використання малолітньої дитини для зайняття жебрацтвом.

Україна як член міжнародного співтовариства бере участь у діяльності зі створення сприятливого для дітей середовища, в якому гідний розвиток і захист їхніх прав забезпечується дотриманням принципів демократії, рівності, миру, соціальної справедливості з урахуванням моральних засад і

традиційних цінностей українського суспільства, спрямованих на зміцнення сім'ї та морального здоров'я дітей в Україні [4]. Відповідно до Концепції Державної програми протидії торгівлі людьми на 2006–2010 рр., схваленої Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 05 травня 2006 р. № 188-р., останніми роками (мається на увазі період з 2000 р. по 2006 р.) спостерігається поширення такого явища, як торгівля дітьми, з метою їх використання для примусової праці, жебракування, сексуальної експлуатації, поширення наркотиків та інших форм злочинної діяльності [7]. Водночас положення ст. 304 КК України передбачає кримінальну відповідальність лише за втягнення неповнолітніх у зайняття жебрацтвом. Отже, виникла ситуація, яка вимагала додаткового посилення кримінально-правового захисту волі, честі й гідності дитини. Тому 10 січня 2007 р. у Верховній Раді України був зареєстрований проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінально-процесуального кодексів України (щодо використання дитини для жебракування)» за № 2867, поданий народним депутатом України Ю.Р. Мірошниченком. Указаний Законопроект містив положення про необхідність доповнення КК України статтею 150-1 «Використання дитини для жебракування» [13].

Згодом, через два місяці, 13 березня 2007 р. на заміну раніше поданого Законопроекту № 2867 від 10 січня 2007 р. до Верховної Ради знову було подано законопроект з ідентичною назвою, але дещо інший за змістом. Так, положення другого Законопроекту були якісно змінені та розширені, фактично містили тлумачення поняття «жебракування» (в диспозиції нової редакції ст. 150-1 КК чітко передбачалося мета використання дитини – для випрошування грошей, речей, інших матеріальних цінностей у сторонніх осіб); у пропонуваній статті були змінені кваліфікуючі ознаки: а) зникла кваліфікуюча ознака «діяння, вчинене повторно»; б) такі кваліфікуючі ознаки попередньої редакції Законопроекту, як «учинення діяння організованою групою, або якщо вони спричинили дитині середньої тяжкості чи тяжке тілесне ушкодження або іншу істотну шкоду здоров'ю дитини» були переміщені до ч. 3 ст. 150-1 КК України; в) друга редакція ч. 2 ст. 150-1 КК України передбачала нові кваліфікуючі ознаки: «діяння, вчинене за попередньою змовою групою осіб або особою, яка раніше вчинила злочин про-

ти дитини»; г) друга редакція ч. 3 ст. 150-1 КК України містила уточнення щодо спричинення іншої істотної шкоди: положення Законопроекту передбачали, що істотна шкода може спричинитися конкретним суспільним відносинам, охоронюваним законодавством про кримінальну відповідальність, – здоров'ю, фізичному розвитку чи освітньому рівню дитини; змін зазнали санкції в бік пом'якшення покарання: замість обмеження та позбавлення волі до п'яти років у ч. 1 ст. 150-1 КК України, санкція другої редакції цієї норми передбачала максимальний термін застосування вказаних покарань до трьох років; у другій редакції ч. 2 ст. 150-1 КК України було також знижено мінімальний і максимальний термін покарання: замість позбавлення волі на строк від п'яти до восьми років, санкція передбачала покарання у вигляді обмеження або позбавлення волі на строк від трьох до п'яти років; у другій редакції ч. 3 ст. 150-1 КК України термін покарання у вигляді позбавлення волі на строк від восьми до дванадцяти років був зменшений і злочин з особливо тяжкого перейшов до категорії тяжких, адже його санкція передбачала покарання у вигляді позбавлення волі на строк від п'яти до восьми років [14].

Метою поданих Законопроектів було встановлення кримінальної відповідальності за використання дитини для жебракування як одного з факторів, що стримує учинення таких дій, а також з метою забезпечення належного захисту прав та інтересів дітей і запобігання поширенню так званого «жебрацького бізнесу» з використанням дітей, у тому числі немовлят. Установлення кримінальної відповідальності за використання дитини для жебракування дало б змогу, на думку суб'єкта законодавчої ініціативи, суттєво підвищити рівень безпеки дітей в Україні й створити правову перешкоду таким негативним явищам, як жебракування та торгівля дітьми.

Необхідність прийняття останнього з указаних Законопроектів зумовлена розповсюдженням в Україні такого явища, як «жебрацький бізнес», що робив ставку саме на використання дітей. А наявна в КК України ст. 304 передбачає кримінальну відповідальність лише за втягнення неповнолітніх у зайняття жебрацтвом, тобто за дії, внаслідок яких одна особа спонукається до певної поведінки, залучається до неї, в такій особі виникає бажання поводитися певним чином [10, с. 813] (у нашому випадку систематично випрошувати гроші в сторонніх осіб). Таке спонукання може проявлятися у підбурюванні або примушуванні неповнолітнього до самостійного зайняття антигромадською діяльністю або в залученні його до участі в такій діяльності разом із повнолітніми особами [9, с. 679].

Отже, ст. 304 КК України не передбачає відповідальності за використання дитини для за-

йняття жебрацтвом, адже ні використання немовляти під час зайняття жебрацтвом, ні обманне використання неповнолітнього для вчинення дій, що сприяють учиненню повнолітнім злочину, коли неповнолітній цього не усвідомлює, не охоплюються положеннями ст. 304 КК України. На думку суб'єкта законодавчої ініціативи, використання дитини для зайняття жебрацтвом повинне визнаватися більш суспільно небезпечним, оскільки мова йде про використання жебраком дитини в якості корисної речі, що своїм видом спонукає інших осіб до безоплатної передачі їй певних матеріальних цінностей (грошей, продуктів тощо). Тобто, в цьому разі дитина є зрядом учинення антигромадських дій, будучи одночасно беззахисною жертвою правопорушника [11]. Усунення зазначеної прогалини в законодавстві, яка створювала умови для порушення прав дитини, передбачених Конвенцією про права дитини, і сприяла викраденню дітей, а також торгівлі дітьми з метою їх використання під час жебракування, вимагало необхідності доповнення КК України ст. 150-1 з метою встановлення кримінальної відповідальності за використання дитини для жебракування.

Але навіть друга редакція вказаного Законопроекту вимагала значного доопрацювання з огляду на зауваження, які були висловлені. Так, Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України звернуло увагу на такі моменти:

1. Редакція ч. 1 ст. 150-1 Законопроекту сформульована не досить чітко, а тому не дає точного уявлення про зміст діяння, яке забороняється цією статтею. Виникає сумнів стосовно того, йдеться в цьому разі про поодинокий епізод використання дитини для «випрошування грошей, речей, інших матеріальних цінностей у сторонніх осіб» чи про систематичне заняття жебрацтвом, подібно до ст. 304 КК України. Доцільно говорити, що встановлення кримінальної відповідальності за поодинокий випадок використання дитини (особливо з урахуванням того, що суб'єктами злочину, передбаченого в ч. 1 пропонованої статті, можуть бути батько чи матір дитини, а мотивом цих дій може бути тяжке матеріальне становище) було б надмірною криміналізацією. Тому слушно виглядала позиція спеціалістів Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України щодо доповнення змісту ч. 1 пропонованої статті: перед словом «використання» доцільно додати «неодноразове». Отже, для батьків дитини відповідальність наставатиме лише в разі неодноразового її використання, а для інших осіб – у разі встановлення хоча б одного епізоду такої поведінки. Окрім цього, кримінальну відповідальність за діяння, передбачене Законопроектом, варто встановлювати лише для випадків,

коли воно за своїм характером близьке до експлуатації дитини, передбаченої ст. 150 КК України, у зв'язку з чим текст ч. 1 доцільно було б доповнити словами «з метою отримання прибутку».

2. Чинний КК України широко використовує терміни «дитина» й «неповнолітня особа», налічує більше 30 статей, які знаходяться в різних розділах Особливої частини КК України та передбачають кримінальну відповідальність за злочини проти дитини. Наприклад, ст. ст. 115, 117, 130, 133, 135, 136, 137, 140, 141, 142, 144 (злочини проти життя і здоров'я), ст. ст. 147, 150 (злочини проти волі, честі й гідності особи), ст. ст. 152, 153, 156 (злочини проти статевої свободи і статевої недоторканності особи), ст. ст. 164, 166, 169, 172, 181 (злочини проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини та громадянина), ст. ст. 300–304 (злочини проти громадського порядку й моральності), ст. ст. 307, 309, 314, 315, 317, 323, 324 (злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші злочини проти здоров'я населення). Тому виглядає доцільним зауваження спеціалістів Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України щодо юридичної невваженості запровадження в ч. 2 ст. 150-1 Проекту кваліфікуючої ознаки злочину «діяння, вчинене особою, яка раніше вчинила злочин проти дитини». Вона не відповідає концептуальному призначенню проекту й охоплюватиме надто широке коло злочинів, передбачених чинним КК України. Тому слова «або особою, яка раніше вчинила злочин проти дитини» в тексті ч. 2 доцільно виключити або ж замінити словами «або особою, яка раніше вчинила будь-який зі злочинів, передбачених (визначити конкретний перелік статей) статтями цього Кодексу» [1].

Ураховуючи висловлені зауваження, бажаючи продовжити криміналізацію вказаних діянь, суб'єкт законодавчої ініціативи згодом підготував наступний (третій) Законопроект «Про внесення змін до Кримінального та Кримінально-процесуального кодексів України (щодо використання дитини для жебракування)» від 23 листопада 2007 р. № 0981. Зазначеним Законопроектом, крім змін до ст. 150-1 КК України, пропонувалося запровадити в Україні новий вид покарання – позбавлення батьківських прав – і включити його до переліку покарань, передбачених у санкції ст. 150-1 КК України. Пропонувалося, щоб позбавлення батьківських прав застосовувалося як додаткове покарання в разі засудження особи за вчинення умисного злочину стосовно дитини [15]. Але ця пропозиція зазнала шквальної критики від всіх експертів: фахівці Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України вказували, що запровадження такого виду кримінального покарання, як позбавлення

батьківських прав, є сумнівним, адже, згідно зі ст. 50 КК України, покарання є особливою формою державного примусу, що застосовується судом від імені держави за вироком суду до особи, визнаної винною в учиненні злочину. Воно полягає в тому, що засуджений зазнає певних втрат, тобто передбачених чинним законодавством обмежень прав і свобод, і має на меті не тільки кару, а й виправлення засудженого, а також запобігання вчиненню нових злочинів як засудженим, так й іншими особами. А сутність правового інституту позбавлення батьківських прав полягає в тому, що він є крайнім заходом захисту прав та інтересів дитини й застосовується з метою захисту дитини, а не з метою покарати її батьків, що не виконують своїх батьківських обов'язків чи вчиняють проти дитини злочин. Отже, сутність позбавлення батьківських прав не відповідає меті кримінального покарання [3].

Президент України, висловлюючи власні пропозиції до Закону України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінально-процесуального кодексів України щодо використання дитини для жебракування», який був прийнятий 1 жовтня 2008 р. і 24 жовтня 2008 р. був повернутий до Верховної Ради України для повторного розгляду, зазначив, що запропоновані зазначеним Законом зміни до КК України запроваджують новий вид покарання – позбавлення батьківських прав. Але при цьому цим Законом не передбачається жодних змін до санкцій статей Особливої частини КК України, що в принципі унеможливило застосування позбавлення батьківських прав як додаткового виду покарання за вчинений злочин. Такий підхід не узгоджується із загальними засадами призначення покарання, передбаченими КК України, за яким суд призначає покарання в межах, установлених у санкції статті Особливої частини КК України, що передбачає відповідальність за вчинений злочин (п. 1 ч. 1 ст. 65 КК України) [16].

Фахівці Головного юридичного управління Апарату Верховної Ради України вказували, що застосування судом у кримінальному процесі додаткового покарання у вигляді позбавлення батьківських прав без участі органів опіки та піклування призведе до суттєвих порушень прав дитини [6].

Отже, на кінець 2008 р. (16 грудня 2008 р.) поступово «вималювався» останній варіант проекту Закону України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінально-процесуального кодексів України щодо використання дитини для жебракування». Проаналізувавши останні два Законопроекти, можемо зрозуміти, що ч. 1 ст. 150-1 КК України в редакції останнього Законопроекту передбачає відповідальність спеціального суб'єкта – батьків дитини чи особи, яка їх

замінює. Для осіб, які не є батьками дитини чи особою, яка їх замінює, пропонується встановити більш тяжку кримінальну відповідальність, оскільки в цьому випадку мова вже йде не про заробляння грошей для виживання, а про жебрацький «бізнес» із використанням дітей (дуже часто немовлят), яких спеціально для цієї мети викупають, викрадають, калічать тощо. Крім того, однією з особливо кваліфікуючих обставин нового Законопроекту є вчинення цього злочину «організованою групою», що є дуже важливим, оскільки майже весь жебрацький «бізнес» побудований за принципом розподілу ролей: одні організують, інші шукають і купляють, міняють, викрадають дітей, треті – розвозять безпосередніх виконавців до місця їхньої роботи й забирають їх звідти тощо. Отже, особливо кваліфікуюча обставина «вчинення злочину організованою групою» логічно знайшла своє відображення в ч. 3 ст. 150-1 КК України. Ця обставина дасть змогу суб'єктам правозастосування належним чином кваліфікувати дії всіх осіб, причетних до вчинення цього злочину.

15 січня 2009 р. на підставі Закону України № 894-VI КК України був уперше доповнений ст. 150-1, яка передбачала відповідальність за використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом. Але дискусії щодо необхідності криміналізації й робота над удосконаленням цієї норми не стихали. Тому закономірною була поява у Верховній Раді України проекту Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України (щодо злочинів проти життя, здоров'я, волі, честі та гідності особи» від 9 вересня 2010 р. № 7110, яким пропонувалося відмовитися від мети у вигляді отримання прибутку як обов'язкової ознаки суб'єктивної сторони злочину. Фахівці Головного юридичного управління Комітету з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності Верховної Ради України визначили, що встановлення спеціальної мети в диспозиції ч. 1 ст. 150-1 КК України «використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом» не виправдано, адже експлуатація дітей і примушування їх до зайняття жебрацтвом є суспільно небезпечними явищами незалежно від того, яку мету переслідують злочинці, такі дії в будь-якому випадку є протизаконними [6]. Спеціалісти Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України також визнали вказані пропозиції логічними та слушними, оскільки діяльність, пов'язана з експлуатацією дитини, яка не досягла певного віку, завжди є незаконною, незалежно від того, приносить така діяльність прибуток чи ні [2]. Тому 05 липня 2011 р. був прийнятий Закон України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України (щодо злочинів проти життя, здоров'я,

волі, честі та гідності особи)», яким скасовувалася спеціальна мета злочину.

Отже, дослідження хронології прийняття Закону України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінально-процесуального кодексів України щодо використання дитини для жебракування» від 15 січня 2009 р. дало змогу виявити очевидні неузгодженості під час нормотворення, що свідчать про необхідність встановлення конституційної відповідальності органів державної влади за такі рішення, які знижують авторитет державних інституцій і стають на заваді розвитку України як правової держави [17, с. 198].

Кримінально-правове регулювання використання малолітньої дитини для зайняття жебрацтвом еволюціонувало протягом тривалого часу, а результатом цього процесу стала чинна норма в сьогоднішній редакції. Але варто зазначити, що процес удосконалення норм КК України ніколи не зупиняється, вже існує кілька законопроектів, які докорінно можуть змінити структуру й сутність чинного закону про кримінальну відповідальність. Серед них – проекти Законів України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо запровадження інституту кримінальних проступків» (від 28 лютого 2012 р. реєстр. № 10126), «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо введення інституту кримінальних проступків» (від 3 березня 2012 р. реєстр. № 10146), «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо запровадження інституту кримінальних проступків» (від 17 жовтня 2013 р. реєстр. № 3438), «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реалізації положень Кримінального процесуального кодексу України» (від 16 квітня 2014 р. реєстр. № 4712).

При цьому необхідно звернути увагу на те, що ратифікація 4 лютого 2004 р. Верховною Радою України Конвенції ООН проти транснаціональної організованої злочинності й необхідність застосування її положень зумовили потребу в оновленні регулювання суспільних відносин у сфері захисту прав та інтересів певного кола осіб і, зокрема, дітей шляхом системного комплексного коригування чинного законодавства на підставі аналізу його положень. Після вказаної ратифікації в парламенті за останні кілька років опрацьовувалася й розглядалася низка законопроектів, якими вносилися зміни до ст. ст. 149, 155, 156, 303, 304, 323 КК України. Але потрібно підвищувати рівень правової освіти й населення, і відповідних фахівців для усунення несистемного та некомплексного підходу до цих змін, результатом яких може бути накладення вето Президентом України на окремі прийняті закони [5].

Література

1. Висновок Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України на проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінально-процесуального кодексів України» (щодо використання дитини для жебракування) (реєстр. № 2867 від 15.03.2007) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc2_5_1_J?ses=10006&num_s=2&num=2867&date1=10.01.2007&date2=&name_zp=&out_type=&id= – 2007 рік. w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=30944.

2. Висновок Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України на проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального Кодексу України» (щодо злочинів проти життя, здоров'я, волі, честі та гідності особи) (реєстр. № 7110 від 09.09.2010) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=38496.

3. Висновок Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України на пропозиції Президента України до Закону України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінально-процесуального кодексів України щодо використання дитини для жебракування» (реєстр. № 0981 від 24.10.2008) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc2_5_1_J?ses=10006&num_s=2&num=2867&date1=10.01.2007&date2=&name_zp=&out_type=&id= – 2007 рік. w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=30944.

4. Про Загальнодержавну програму «Національний план дій щодо реалізації Конвенції ООН про права дитини» на період до 2016 року : Закон України від 05.03.2009 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1065-17>.

5. Зауваження Головного юридичного управління Апарату Верховної Ради України до проекту Закону України «Про внесення змін до Кримінального Кодексу України» (щодо злочинів проти життя, здоров'я, волі, честі та гідності особи) (реєстр. № 7110 від 09.09.2010) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=38496.

6. Зауваження Комітету з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності Верховної Ради України до Закону України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінально-процесуального кодексів України щодо використання дитини для жебракування» (реєстр. № 0981 від 24.10.2008) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc2_5_1_J?ses=10006&num_s=2&num=2867&date1=10.01.2007&date2=&name_zp=&out_type=&id= – 2007 рік. w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=30944.

7. Концепція Державної програми протидії торгівлі людьми на 2006–2010 р., схвалена Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 05.05.2006 № 188-р.

8. Концепція Державної соціальної програми протидії торгівлі людьми на період до 2020 р., схвалена Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 07.10.2015 № 1053-р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1053-2015-%D1%80>.

9. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України / за ред. С.С. Яценка. – К. : А.С.К., 2012. – 965 с.

10. Науково-практичний коментар до Кримінального Кодексу України / за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. – 4-те вид., переробл. та доповн. – К. : Юридична думка, 2014. – 1181 с.

11. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінально-процесуального кодексів України (щодо використання дитини для жебракування)» (реєстр. № 2867 від 10.01.2007) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc2_5_1_J?ses=10006&num_s=2&num=2867&date1=10.01.2007&date2=&name_zp=&out_type=&id=

12. Проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального Кодексу України» (щодо злочинів проти життя, здоров'я, волі, честі та гідності особи) (реєстр. № 7110 від 09.09.2010) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=38496.

13. Проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінально-процесуального кодексів України (щодо використання дитини для жебракування)» (реєстр. № 2867 від 10.01.2007) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc2_5_1_J?ses=10006&num_s=2&num=2867&date1=10.01.2007&date2=&name_zp=&out_type=&id=

14. Проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінально-процесуального кодексів України (щодо використання дитини для жебракування)» (реєстр. № 2867 від 13.03.2007) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc2_5_1_J?ses=10006&num_s=2&num=2867&date1=10.01.2007&date2=&name_zp=&out_type=&id=

15. Проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінально-процесуального кодексів України» (щодо використання дитини для жебракування) (реєстр. № 0981 від 08.02.2008) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc2_5_1_J?ses=10006&num_s=2&num=2867&date1=10.01.2007&date2=&name_zp=&out_type=&id= – 2007 рік. w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=30944.

16. Пропозиції Президента України до Закону України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінально-процесуального кодексів України щодо використання дитини для жебракування» (реєстр. № 0981 від 24.10.2008) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc2_5_1_J?ses=10006&num_s=2&num=2867&date1=10.01.2007&date2=&name_zp=&out_type=&id= – 2007 рік. w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=30944.

17. Кузнецов В.В. Експлуатація дитини у вигляді жебракування / В.В. Кузнецов // Науковий вісник Київського національного університету внутрішніх справ. – 2009. – № 6. – С. 191–199.

Анотація

Дерев'яно О. В. Еволюція кримінально-правового регулювання використання малолітньої дитини для зайняття жебрацтвом. – Стаття.

Стаття присвячена розкриттю питання про генезу кримінально-правового регулювання ст. 150-1 Кримінального кодексу України. Детально досліджується соціальна обґрунтованість криміналізації цієї норми. Аналізується низка законопроектів щодо внесення змін і доповнень до ст. 150-1 Кримінального кодексу України. Робиться висновок про необхідність подальшого вдосконалення норм чинного Кримінального кодексу України.

Ключові слова: еволюція, використання, малолітній, жебрацтво, випрошування.

Аннотация

Деревянко О. В. Эволюция уголовно-правового регулирования использования малолетнего ребенка для занятия попрошайничеством. – Статья.

Статья посвящена раскрытию вопроса о генезисе уголовно-правового регулирования ст. 150-1 Уголовного кодекса Украины. Подробно исследуется социальная обоснованность криминализации данной нормы. Анализируются ряд законопроектов о внесении изменений и дополнений в ст. 150-1 Уголовного кодекса Украины. Делается вывод о необходимости дальнейшего совершенствования норм действующего Уголовного кодекса Украины.

Ключевые слова: эволюция, использование, малолетний, попрошайничество, выпрашивание.

Summary

Derevianko O. V. The evolution of criminal law regulating the use of a minor child for begging. – Article.

The article focuses on the genesis of legal regulation of article 150-1 of the Criminal Code of Ukraine. Social grounds for criminalizing this norms are researched. A number of draft laws on amendments and additions to Art. 150-1 are analysed. The author comes to conclusion about the need for further improvement of the norms of the Criminal Code of Ukraine.

Key words: evolution, use, underage, begging, soliciting.